

**FORHOLDET MELLOM YTRINGER BESKYTTET AV
EMK. ART. 10 OG YTRINGER SOM RAMMES AV
STRL. § 147a, SÆRLIG I LYS AV FORSETTSKRAVET**

Universitetet i Oslo
Det juridiske fakultet

Kandidatnummer: 502

Leveringsfrist: 26. april 2011

Til sammen 12 530 ord

25.04.2011

Innholdsfortegnelse

1 INNLEDNING.....	1
1.1 OPPGAVENS TEMA.....	1
1.1.1 AVGRENSNING.....	1
1.2 TERMINOLOGI.....	1
1.3 RETTSKILDER OG METODE	2
1.4 VIDERE FREMSTILLING.....	3
2 GENERELT OM TERROR	5
2.1 INNLEDNING.....	5
2.2 PROBLEMATIKKEN MED Å DEFINERE EN TERRORHANDLING	5
2.3 TERRORBEGREPET ETTER NORSK RETT	6
2.3.1 SIKKERHETSLOVENS DEFINISJON AV TERRORBEGREPET	7
2.4 TERRORTRUSLER	8
2.4.1 INNHOLDET I TRUSSELBEGREPET	8
2.4.2 NOEN SÆRLIGE PROBLEMSTILLINGER	10
3 DAGENS RETTSTILSTAND	13
3.1 FORMÅL	13
3.1.1 BESTEMMELSER SOM VERNER OM YTRINGSFRIHETEN	13
3.1.2 STRL. § 147a.....	16
3.2 BAKGRUNNEN FOR STRL. § 147a.....	18
3.3 TERRORFORSETTET.....	19
3.3.1 SKYLDKRAVET I STRL. § 147a.....	19
3.3.2 HVILKE FORSETTSFORMER OMFATTES AV STRL. § 147a.....	20
3.3.3 STRL. § 147a, 2. LEDD – TERRORTRUSLER	22
3.4 STRAFFANSVARET FOR MEDVIRKNING.....	25
3.5 STRAFFANSVAR FOR FORBEREDELSE TIL TERRORTRUSLER – SÆRLIG OPP MOT "FORBUND"	26
3.6 FORHOLDET ETTER STRAFFELOVEN AV 2005	28
3.6.1 NÆRMERE OM VILKÅRET OM TERRORHENSIKT	29
3.6.2 STRAFFELOVEN AV 2005 § 132	30
3.7 TERRORLOVGIVNINGEN I VÅRE NABOLAND	30
3.7.1 RETTSTILSTANDEN I SVERIGE.....	30
3.7.2 RETTSTILSTANDEN I DANMARK	31
3.7.3 RETTSTILSTANDEN I FINLAND	32

4 VURDERING OG KONKLUSJON	34
4.1 VURDERING	34
4.2 DE LEGE FERENDA – VURDERING	39
4.3 KONKLUSJON	40
5 LITTERATURLISTE.....	42
5.1 LITTERATUR.....	42
5.2 FORARBEIDER.....	43
5.3 LOVER	44
5.3.1 NORSKE LOVER.....	44
5.3.2 INTERNASJONALE LOVER	44
5.4 DOMSREGISTER.....	44
5.4.1 AVGJØRELSE FRA HØYESTERETT	44
5.4.2 AVGJØRELSE FRA TINGRETTE.....	45
5.5 INTERNASJONALE KILDER	45
5.6 INTERNETTSIDER.....	45

1 INNLEDNING

1.1 OPPGAVENS TEMA

I løpet av det siste tiåret er terror blitt et mer og mer velkjent begrep. Det var særlig etter angrepet mot USA som fant sted 11. september 2001 at et internasjonalt samarbeid for bekjempelse av slike handlinger kom på agendaen. Terrorhandlinger representerer meget viktige spørsmål i tiden vi nå lever i. På tross av dette arbeidet, er lovgivningen på området fremdeles uklar. Særlig grensen mellom ytringer som beskyttes av ytringsfriheten i EMK art. 10 og andre tilsvarende bestemmelser, og ytringer som kan subsumeres som terrortrusler er diffus. Ytringsfrihet og samfunnsbeskyttelse er to grunnleggende hensyn som her stilles opp mot hverandre. Det er dette som er temaet for min avhandling. Problemstillingen i oppgaven blir å forsøke og klargjøre denne grensen.

Min motivasjon for å skrive avhandling om dette temaet, er at jeg finner det meget interessant og spennende. I tillegg er det et tema som er lite behandlet i juridisk litteratur, noe som gir meg anledning til å vurdere rettstilstanden, som jeg vil gjøre i punkt 4.1. Videre representerer min avhandling et meget aktuelt tema, noe som forsterker min interesse.

1.1.1 AVGRENSNING

I min avhandling har jeg valgt å ikke behandle regler om finansiering av terror – og terrorrelaterte handlinger. Slike bestemmelser vil kun nevnes kort, da jeg ser det slik at en redegjørelse av disse vil være å gå utenfor oppgavens problemstilling.

1.2 TERMINOLOGI

Begrepet terror ble for første gang brukt av romerne ("terror cimbricus") som en respons mot krigere fra stammen Cimbri i år 105 f. Kr. Senere ble begrepet brukt i forbindelse

med den franske revolusjon, der det var en episode med meget brutal undertrykkelse.¹
Denne perioden ble kalt Skrekkveldet, eller bare Terroren.²

I nyere tid er begrepet terror brukt om tilfeller der mindre grupper eller organisasjoner, utfører urett mot den sivile befolkningen, for eksempel ved drap av uskyldige mennesker. Dette gjøres for å spre frykt, særlig gjennom mediaoppmerksomhet. Denne betydningen kan spores tilbake til russeren Sergey Nechayev, grunnleggeren av en russisk terrororganisasjon ved navn Folkets gjengjeldelse i 1869. Nechayev var den første privatpersonen som omtalte seg selv som terrorist i en slik sammenheng som omtalt her.³

For en dypere og mer vidtgående forklaring av begrepet terrorisme, vil jeg vise til avhandlingens punkt 2.

1.3 RETTSKILDER OG METODE

Da lov av 22. mai 1902 nr. 10 om almindelig borgerlig Straffelov (strl.) § 147a er av nyere dato, preger dette rettskildebildet. "Den etablerte rettskildelære innebærer imidlertid at man kommer langt med en alminnelig forståelse av lovtekstens ordlyd".⁴ "Idet vi befinner oss på legalitetsprinsippets område, vil ordlyden være av særlig rettskildemessig vekt".^{5 6}

Lovforarbeidene til strl. § 147a er ganske grundige.⁷ Disse vil jeg bruke aktivt i avhandlingen. Også forarbeidene til straffeloven av 2005 er sentrale, i det trusselbestemmelsen i det vesentlige er videreført i dennes § 134, med unntak av kravet til terrorforsett, som er endret til terrorhensikt.^{8 9}

---

¹ <http://en.wikipedia.org/wiki/Terrorism>

² <http://no.wikipedia.org/wiki/Skrekkveldet>

³ <http://en.wikipedia.org/wiki/Terrorism>

⁴ Eskeland (2000) s. 111

⁵ Eckhoff (2001) s. 127 flg.

⁶ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 7

⁷ Ot.prp. nr. 61 (2001 – 2002)

⁸ Ot.prp. nr. 90 (2003 – 2004) og Ot. prp. nr. 8 (2007 – 2008)

⁹ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 7

Straffeloven § 147a, 2. ledd er lite behandlet i juridisk litteratur. Da bestemmelsen om terrortrusler presumeres å være i samsvar med strl. § 227, har forståelsen av vilkårene i den alminnelige trusselbestemmelsen overføringsverdi ved tolkningen av strl. § 147a, 2. ledd.¹⁰ Se nærmere om dette i punkt 2.4.1.

Strl. § 147a er et resultat av Norges folkerettslige forpliktelser. "Av særlig rettskildemessig betydning er EUs rammebeslutning av 13. juni 2002 om bekjempelse av terrorisme".¹¹ Selv om Norge ikke er rettslig forpliktet til rammebeslutningen, da denne ikke er omfattet av Schengensamarbeidet eller EØS-avtalen, har lovgiver presisert at det er naturlig å vektlegge rammeavgjørelsen ved tolkningen av strl. § 147a. Det understrekes at: "[...] det er ønskelig å unngå at Norge har mindre strenge regler på området og av den grunn kan oppfattes som et fristed for den som har begått eller planlegger å begå en terrorhandling i Norge eller i et annet land".^{12 13}

Etter min kunnskap har strl. § 147a kun vært behandlet av domstolene i et fåtall av saker. Av disse vil jeg særlig behandle Rt 2003 s. 462.

1.4 VIDERE FREMSTILLING

I det videre vil jeg aller først behandle terror på et mer generelt plan, se her punkt 2. Her vil jeg blant annet presentere definisjonen av terrorbegrepet etter norsk lov samt innholdet i trusselbegrepet etter strl. § 147a, 2. ledd.

I punkt 3 vil jeg gi en redegjørelse av dagens rettstilstand, både på ytringsfrihetens og terrorbestemmelsens område. Det er her helt nødvendig å komme en del inn på strl. § 147a, 1. ledd for å kunne gi et godt bilde av trusselbestemmelsen i bestemmelsens 2. ledd. Også forholdet etter straffeloven av 2005 og terrorlovgivningen i Norden forøvrig, vil bli redegjort for her. Dette er inntatt i oppgaven for å klargjøre rettstilstanden her i landet.

---

¹⁰ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 7

¹¹ EUs rammebeslutning (2002/475/JHA)

¹² Ot.prp. nr. 61 (2001 – 2002) s. 27

¹³ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 7

Jeg avslutter oppgaven i punkt 4 med en vurdering av rettstilstanden, slik den er presentert i punkt 3. I denne delen av min avhandling, vil jeg også foreta en kort de lege ferenda – vurdering, før jeg vil lande på en konklusjon, som runder av fremstillingen.

2 GENERELT OM TERROR

2.1 INNLEDNING

Terrorisme er et begrep som vanligvis forstås som angrep bestående av vold, trusler og lignende traumatiserende handlinger, som er rettet mot den sivile befolkningen i den hensikt å oppnå frykt blant befolkningen og reaksjoner fra den nevnte befolkningens politiske ledelse.¹⁴

Begrepet terrorisme er sammensatt av de latinske ordene *terror*, som kan oversettes til "frykt" eller "redsel", og *terre*, som betyr "å skremme" eller å "innjage frykt". Dermed betegner begrepet terrorisme både selve terrorhandlingen og de ideologier eller strategier som baserer sin eksistens på bruk av terror.¹⁵

Per dags dato eksisterer ingen allment akseptert definisjon av terrorisme. I internasjonale politiske fora, som blant andre FN, er det stor uenighet knyttet til denne definisjonen. Begrunnelsen for dette er at synet på terrorisme avhenger av politisk ståsted. Et eksempel er konflikten mellom Israel og Palestina, der man ser klare eksempler på at en stats terrorist er en annen stats frihetsforkjemper.¹⁶

2.2 PROBLEMATIKKEN MED Å DEFINERE EN TERRORHANDLING

Begrepet terrorisme er, som tidligere påpekt, et flertydig begrep som kan defineres på ulike måter. Selv om de fleste har en oppfatning av hva terrorisme er, er det store vanskeligheter knyttet til utarbeidelsen av en definisjon som vil bli akseptert både nasjonalt og internasjonalt. Begrunnelsen for dette er at noen stater og ledende myndighetspersoner ofte er av den oppfatning at det kun er staten som kan utøve makt, og således betrakter de ikke statlig maktutøvelse som terrorisme.¹⁷ Samtidig medfører ulike religiøse, politiske og ideologiske oppfatninger at en og samme handling kan

---

¹⁴ <http://no.wikipedia.org/wiki/Terrorisme>

¹⁵ <http://no.wikipedia.org/wiki/Terrorisme>

¹⁶ <http://no.wikipedia.org/wiki/Terrorisme>

¹⁷ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 6

vurderes ulikt mellom stater, og fra person til person".¹⁸

2.3 TERRORBEGREPET ETTER NORSK RETT

Norge er ikke folkerettslig forpliktet til å definere terrorisme.¹⁹ Likevel har lovgiver valgt å definere begrepet i strl. § 147a, som i 1. ledd gir en definisjon av begrepet "terrorhandling" i form av en kasuistisk oppregning av straffebud som må være overtrådt med tilstrekkelig skyld. I tillegg til disse vilkårene, stilles det som vilkår at gjerningspersonen må ha handlet med et forsett om å fremprovosere en av følgene som er opplistet i litra a til c. Når disse komponentene kombineres, oppstår det lovgiver beskriver som en "terrorhandling". Lovgiver har her nøyet seg med å strafflegge visse handlinger med et konkretisert forsettskrav, og således finnes det ingen definisjon av terrorisme, terror eller terrorist.²⁰

Ved utformingen av terrorforsettet ble det vektlagt at selv om en terrorrelatert handling oftest vil være fremsatt for å oppnå et religiøst, politisk eller ideologisk formål, ville det skape store bevismessige problemer å beskrive forsettet slik at disse formålene ble fanget opp i forsettskravet. Dette løste lovgiver ved å la det avgjørende være hvilke følger gjerningspersonen hadde til forsett å fremkalle, og ikke vedkommendes bakenforliggende formål.²¹ ²²

Denne innfallsvinkelen er fornuftig, da definisjonen understreker at det ikke er "[...] tru og tanke som samfunnet set grenser for".²³ På denne måten vil man også kunne unngå å komme i konflikt med religions – og ytringsfriheten ved anvendelse av bestemmelsen. Terrorforsettet illustrerer videre at det kun er meget skadelige handlinger som kan subsumeres som terrorisme. Likevel medfører den valgte definisjonen en større tendens til "subjektivering av straffansvaret".²⁴ Vanskelighetene med å føre bevis for subjektive

---

¹⁸ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 6

¹⁹ Ot. prp. nr. 8 (2007 – 2008) s. 177

²⁰ Vedal, John Christian (2009) s. 11

²¹ Ot.prp. nr. 61 (2001 – 2002) s. 29-30

²² Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 6

²³ Husabø: Høringsuttalelse til Justisdepartementet (2002) s. 2

²⁴ Husabø, Strafferetten og kampen mot terrorismen (2004) s. 184

forhold, må ikke medføre svekket rettssikkerhet, noe som er uheldig ettersom terrorparagrafen åpner for vesentlig straffskjerpelse, svartelisting og utradisjonelle etterforskningsmetoder.²⁵

Begrunnelsen for at Norge har valgt å definere begrepet "terrorhandling", er at det kan være nødvendig og aktuelt å knytte rettsvirkninger til bestemmelsen. Hensynet til forutberegnelighet tilsier at lovteksten er konkret og anvendelig. Dette har en sammenheng med legalitetsprinsippet, som tilsier at straffebud skal tolkes restriktivt. Da straff generelt er meget inngripende ovenfor borgerne, skal straffebud ikke ramme forhold som etter sitt formål ikke omfattes av dets ordlyd. For å sikre forutberegnelighet, skal borgerne kunne innrette seg etter lovregler uten å måtte tolke straffebud. Dette er et meget viktig rettssikkerhetsprinsipp.²⁶

En mer dynamisk bestemmelse vil forenkle domstolenes anvendelse av bestemmelsen på de tilfeller som etter dens formål skal omfattes, men som ligger i yttergrensen av lovteksten. Men en slik utvidende tolkning vil falle utenfor legalitetsprinsippet, og en slik anvendelse av et straffebud vil således være ulovlig. På den annen side foreligger det utvilsomt mange straffebud som i betydelig grad er utdypet, da særlig av Høyesteretts prinsipielle avgjørelser.²⁷

2.3.1 SIKKERHETSLOVENS DEFINISJON AV TERRORBEGREPET

I sikkerhetsloven²⁸ blir terrorhandlinger definert i § 3, 5. punkt som "[U]lovlig bruk av, eller trussel om bruk av, makt eller vold mot personer eller eiendom, i et forsøk på å legge press på landets myndigheter eller befolkning eller samfunnet for øvrig for å oppnå politiske, religiøse eller ideologiske mål."²⁹ Denne definisjonen avviker fra definisjonen i strl. § 147a, 1. ledd. Legaldefinisjonen i § 3 skal anvendes i sammenheng med sikkerhetsloven, og kan således ikke anvendes i sammenheng med straffeloven, jf.

---

²⁵ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 6

²⁶ Vedal, John Christian (2009) s. 11

²⁷ Vedal, John Christian (2009) s. 12

²⁸ Lov av 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste

²⁹ Sikkerhetsloven § 3

sikkerhetslovens § 3 som i innledningen sier at "[i] denne lov forstås"³⁰. Denne avgrensingen er naturlig, i og med at straffeloven opererer med en helt annen definisjon.³¹ "I denne sammenhengen er det derimot illustrerende for problematikken rundt definisjonsspørsmålet at vi internt i det nasjonale lovverket opererer med forskjellige definisjoner."³²

Konsekvensene av at lovgiver har oppstilt to forskjellige definisjoner i to forskjellige lover, kan påstås å bidra til en utvetydig og uklar rettsstilling. For ikke-jurister kan dette synes slik at det dannes et smutthull, der forsvarsadvokater kan prosedere på en måte som kan stille rikets sikkerhet i fare. Videre harmonerer ikke to forskjellige definisjoner med hva disse vil oppfatte som et forståelig lovverk. Dette kan muligens virke som en motivasjonsfaktor for gryende terrororganisasjoner.

2.4 TERRORTRUSLER

2.4.1 INNHOLDET I TRUSSELBEGREPET

For at en person skal kunne straffes for brudd på strl. § 147a, 2. ledd, må gjerningspersonen ha fremsatt en trussel, jf. ordlyden "truer". I denne forbindelse er det naturlig å se denne bestemmelsen i lys av den alminnelige trusselbestemmelsen i strl. § 227, da trusselbegrepet er så godt etablert i norsk rett at det ikke kan ha vært lovgivers vilje at begrepet er ment å ha et annet innhold i § 147a. Dette har støtte i forarbeidene, som blant annet gir uttrykk for at "strafferammen i den alminnelige trusselbestemmelsen var for lav med tanke på trusler om å begå terrorhandlinger og terrorrelaterte handlinger."³³ På denne bakgrunn må bestemmelsen om terrortrusler anses som en kvalifisering av bestemte trusler. Således vil den alminnelige trusselbestemmelsen i § 227 fange opp de trusler som måtte falle utenfor virkeområdet til strl. § 147a, 2. ledd.³⁴

---

³⁰ Vedal, John Christian (2009) s. 12

³¹ Vedal, John Christian (2009) s. 12

³² Vedal, John Christian (2009) s. 12

³³ Ot.prp. nr. 8 (2007 – 2008) s. 191

³⁴ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 10-11

"Hva gjelder det nærmere innhold i trusselbegrepet trekker ordlyden "truer" mot at en person som følge av tvang fra gjerningspersonens side ikke lenger står fritt til å handle av egen fri vilje."³⁵ Altså vil trusselen begrense den truedes frihetsfølelse.³⁶ En trussel kan komme til uttrykk enten som ord eller handling³⁷, eller som en kombinasjon disse. "Begrepet er imidlertid vagt og upresist etter sin ordlyd, uten noe klart avgrenset anvendelsesområde."³⁸

På tross av dette finnes det i den strafferettslige teori eksempler på forsøk på en definisjon av trusselbegrepet. Urbye forklarer trusselbegrepet som "[...] at den, som truer, maa være sig bevidst, at han indgyder til frygt for tilføielse at et fremtidig onde".³⁹ Kjerschow mener at det å true "[...] vil si hos en annen å fremkalle forestillingen om et onde, som stiller ham i utsikt og hvis hitførelse avhenger av den truedes vilje."⁴⁰

Det må påpekes at trusselens rettstridighet ikke vil utelukkes av at den straffbare handling det trues med, ikke vil kunne gjennomføres i realiteten. Ifølge Kjerschow er det avgjørende om "[...] den truede trodde at den truende hadde det i sin makt å tilføie ham ondet, og at den truende innså dette."⁴¹ Det vil foreligge en fullbyrdet trussel på det tidspunkt da en trusselen er fremsatt og blitt oppfattet av noen.^{42 43}

For at en trussel skal kunne subsumeres som en terrortrussel etter strl. § 147a, 2. ledd, må det dreie seg om trusler om en av de opplistede forbrytelsene som er nevnt i bestemmelsens 1. ledd, 1. pkt. Dette vil jeg komme tilbake til under punkt 3.3.3, hvor jeg også drøfter terrortrusler opp mot allmennheten.

---

³⁵ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 11

³⁶ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 11

³⁷ Strl. § 227, 1. pkt.: "Ord eller Handling"

³⁸ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 11

³⁹ Urbye (1909) s. 231

⁴⁰ Kjerschow (1930) s. 559

⁴¹ Kjerschow (1930) s. 559

⁴² Se bl.a. Kjerschow (1930) s. 572

⁴³ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 11

2.4.2 NOEN SÆRLIGE PROBLEMSTILLINGER

Det kan med bakgrunn i strl. § 147a's ordlyd og virkeområde være naturlig å stille noen særlige spørsmål. For det første reiser bestemmelsens virkeområde et spørsmål om den personen som fremsetter en trussel, også selv må være tiltenkt å utføre den straffbare handling som det trues med å begå. Et naturlig eksempel fra legemsfornærmelsenens virkeområde, vil være at en person truer med å drepe en annen. Det er her naturlig at den som fremsetter trusselen, også vil være den som tar livet av trussel-mottakeren dersom trusselen hadde blitt satt ut i livet. Videre kan det være aktuelt å spørre om en trussel må være fremsatt direkte ovenfor den eller de som den straffbare handlingen er rettet mot, eller om den kan være fremsatt ovenfor andre.

MÅ PERSONEN SOM FREMSETTER EN TRUSSEL SELV VÆRE TILTENKT Å UTFØRE DEN STRAFFBARE HANDLINGEN?⁴⁴

Hverken ordlyden eller forarbeidene til strl. § 147a, 2. ledd sier noe om denne problemstillingen. Med bakgrunn i bestemmelsens formål – en rettsbeskyttelse mot å bli utsatt for alvorlig frykt – kan denne begrensningen vanskelig oppstilles. En slik begrensning ville ha svekket bestemmelsens effektivitet, og samtidig resultert i en vesentlig høyere terskel enn hva lovgiver opprinnelig har foreslått. Kjerschow besvarer problemstillingen i forhold til strl. § 227 med at det er likegyldig "[...] om den truende angir selv eller ved annen å ville utføre det straffbare foretagende".⁴⁵ Nå er rettstilstanden oppsummert i forarbeidene til § 134 i straffeloven av 2005, hvor det presiseres at det ikke er noe krav om at den personen som fremsetter trusselen selv skal utføre handlingen.^{46 47}

KAN EN TRUSSEL VÆRE FREMSATT OVERFOR EN ANNEN ENN DEN ELLER DE DEN STRAFFBARE HANDLINGEN ER RETTET MOT?⁴⁸

Heller ikke her kan vi finne svar på problemstillingen i ordlyden til strl. § 147a eller i dens forarbeider. For å finne svar, må vi således trekke paralleller til strl. § 227, og

⁴⁴ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 15

⁴⁵ Kjerschow (1930) s. 571

⁴⁶ Ot.prp. nr. 8 (2007 – 2008) s. 317

⁴⁷ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 15

⁴⁸ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 15

hvordan denne problemstillingen er vurdert i forhold til denne alminnelige trusselbestemmelsen.⁴⁹

Det er i litteraturen delte meninger om hvorvidt en trussel etter strl. § 227 må være fremsatt direkte ovenfor den eller de den straffbare handlingen er rettet mot. Skeie mener at en trussel umiddelbart må være rettet mot den eller de personene den straffbare handlingen er ment å ramme, eller dennes/disses pårørende og venner.⁵⁰ Mot denne tolkningen, kan det rettes flere innvendinger.⁵¹

"Reelle hensyn tilsier at bestemmelsen ikke bør tolkes med en slik begrensning".⁵² Urbye påpeker at "Det væsentlige ved truslen er fredsbrudet – at den truede ikke føler sig sikker, og denne utryghed vil kunne være like stor, enten truslen er fremsatt direkte til ham eller ei."⁵³ I en sak som omhandlet drapstrusler, har Høyesterett foreslått at "Frykten for at trusselen skal iverksettes er skapt allerede ved at trusselen er fremsatt, selv om det er skjedd ovenfor en som ikke direkte skal rammes av iverksettelsen"⁵⁴ ⁵⁵

Med bakgrunn i dette, der Høyesteretts uttalelse veier tungt, bør det således legges til grunn at heller ikke en trussel etter strl. § 147a, 2. ledd må fremsettes direkte ovenfor den eller de den straffbare handlingen er ment å ramme. Dette samsvarer også med lovgivers forståelse av § 134 i den nye straffeloven av 2005, der det i forarbeidene presiseres at det ikke er noe krav om at en trussel fremsettes ovenfor den eller de som den straffbare handling er tiltenkt å gå utover.⁵⁶ ⁵⁷

I de tilfeller der en trussel ikke er fremsatt direkte ovenfor den eller de som skal rammes av den straffbare handlingen, er det i tilknytning til strl. § 227 fastslått at det "[...] vil foreligge en fullbyrdet forbrytelse selv om trusselen ikke har kommet sistnevnte for

---

⁴⁹ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 15

⁵⁰ Skeie (1946) s. 125

⁵¹ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 15-16

⁵² Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 16

⁵³ Urbye (1909) s. 233

⁵⁴ Rt 1984 s. 1197

⁵⁵ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 16

⁵⁶ Ot.prp. nr. 8 (2007 – 2008) s. 317

⁵⁷ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 16

øret".⁵⁸ Slik bør også strl. § 147a, 2. ledd tolkes.⁵⁹

---

⁵⁸ Matningsdal/Bratholm (1995) s. 540

⁵⁹ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 16

3 DAGENS RETTSTILSTAND

3.1 FORMÅL

3.1.1 BESTEMMELSER SOM VERNER OM YTRINGSFRIHETEN

EMK ART. 10

EMK fastslår i art. 10 nr. 1 at enhver har rett til ytringsfrihet. Det presiseres i bestemmelsen at retten omfatter "frihet til å ha meninger og til å motta og meddele opplysninger og ideer uten inngrep av offentlig myndighet og uten hensyn til grenser."⁶⁰ Altså omfatter vernet ytringsfrihet i både snever og vid forstand. Det er en grunnleggende menneskerettighet å kunne uttrykke sine meninger, uten at dette skal medføre straffereaksjoner.

I art. 10 nr. 2 er det opplistet en rekke hensyn som kan gi grunnlag for inngrep i ytringsfriheten. Av disse vil særlig hensynet til den nasjonale sikkerhet, hensynet til den offentlige trygghet og inngrep for å forebygge uorden eller kriminalitet ha betydning for denne oppgaven. "For å kunne gjøre inngrep i ytringsfriheten er det ikke tilstrekkelig at et av de nevnte hensynene gjør seg gjeldende."⁶¹ Det er et vilkår for å gjøre inngrep at inngrepet må følge av lov, og at inngrepet må være nødvendig i et demokratisk samfunn. Dessuten må inngrepet være proporsjonalt i forhold til dets målsetting.⁶² Etter EMK art. 14 må innskrenkningen være ikke-diskriminerende. Dette vil jeg komme nærmere tilbake til i punkt 3.1.2.

GRL. § 100

Grl. § 100 fastslår at "ytringsfrihed bør finde sted"⁶³. Her, som ellers når det gjelder Grunnloven, må ordlyden "bør" leses som "skal". Bestemmelsen ble i 2004 endret for å

---

⁶⁰ EMK art. 10 nr. 1

⁶¹ St.meld. nr. 42 (1999 – 2000) punkt 4.3

⁶² St.meld. nr. 42 (1999 – 2000) punkt 4.3

⁶³ Grl. § 100, 1. ledd

styrke vernet av ytringsfriheten, og verner individer mot inngrep fra offentlige myndigheter, men også fra private. Som et eksempel på det sistnevnte kan nevnes arbeidstakeres ytringsfrihet ovenfor arbeidsgiver.⁶⁴

Det må skilles mellom formell og materiell ytringsfrihet, "der formell ytringsfrihet er frihet fra sensur og annen forhåndskontroll, mens materiell ytringsfrihet er frihet til å komme med ytringer uten å bli trukket til ansvar."⁶⁵ Vi finner den formelle ytringsfrihet i Grl. § 100, 1. pkt., mens den materielle ytringsfriheten er hjemlet i bestemmelsens 2. og 3. pkt. "Såkalt reell eller faktisk ytringsfrihet, dvs. frihet fra andre begrensninger enn de formelle og materielle, er i utgangspunktet ikke vernet av Grl. § 100".⁶⁶

Det er på det rene at den materielle ytringsfriheten ikke har samme grunnlovsværn som den formelle. Hva gjelder den materielle ytringsfrihet, vil det bli tale om en avveining mellom hensynet til ytringsfrihet på den ene siden, og hensynene bak å gjøre inngrep i denne på den andre siden. I en slik avveining må hensynet til ytringsfriheten tillegges vesentlig vekt. Da Grl. § 100, 2. og 3. pkt. i dag oppfattes som en standard, må inngrep i ytringsfriheten, for eksempel etterfølgende sanksjoner, veies mot prinsippet om ytringsfrihet, og herunder retten til "frimodige ytringer".⁶⁷

Grl. § 110c pålegger myndighetene å respektere og sikre menneskerettighetene. Det er naturlig at Grl. § 100 i dag tolkes i lys av hva som følger av de internasjonale menneskerettigheter.⁶⁸ Hva gjelder ytringsfriheten, er særlig EMK art. 10, som jeg har redegjort for ovenfor, av interesse. Dette er blant annet fordi den "gjennom rettspraksis framstår som mer presis enn tilsvarende bestemmelser i andre konvensjoner".⁶⁹

---

⁶⁴ NOU 2009:14 s. 311

⁶⁵ Justis – og politidepartementet, prinsipputtalelse/fortolkning, 07.06.1996, Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen artikkel 10, saksnummer 1996/6556 E punkt 2.1

⁶⁶ Justis – og politidepartementet, prinsipputtalelse/fortolkning, 07.06.1996, Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen artikkel 10, saksnummer 1996/6556 E punkt 2.1

⁶⁷ Justis – og politidepartementet, prinsipputtalelse/fortolkning, 07.06.1996, Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen artikkel 10, saksnummer 1996/6556 E punkt 2.2, som viser til Johs Andenæs, 1c, s. 395

⁶⁸ Justis – og politidepartementet, prinsipputtalelse/fortolkning, 07.06.1996, Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen artikkel 10, saksnummer 1996/6556 E punkt 2.2

⁶⁹ Justis – og politidepartementet, prinsipputtalelse/fortolkning, 07.06.1996, Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen artikkel 10, saksnummer 1996/6556 E punkt 3

Som nevnt ovenfor, krever inngrep i ytringsfrihet hjemmel i lov, jf. EMK art. 10 nr. 2. "Den europeiske menneskerettighetsdomstolen har lagt til grunn at [lov]bestemmelsen også må være tilstrekkelig tilgjengelig og forutsigbar. En eventuell skjønnsmessig regel må derfor ha tilstrekkelig klare rammer og retningslinjer"⁷⁰

Videre er det et vilkår for inngrep i ytringsfrihet at inngrepet er "nødvendig i et demokratisk samfunn"⁷¹. "Nødvendighetsvilkåret er tolket slik at det må foreligge 'a pressing social need'."⁷² Det vil være av betydning om det finnes alternativer som vil gi det samme resultatet, men gi mindre inngrep i ytringsfriheten. Det er videre innfortolket et proporsjonalitetskrav i forhold til formålet med inngrepet. "Intensiteten i domstolens prøvelse av om inngrepet er nødvendig i et demokratisk samfunn, modifiseres imidlertid gjennom doktrinen om at staten har en viss skjønnsmargin, 'a margin of appreciation'."⁷³

Vilkårene for å gjøre inngrep i ytringsfriheten er strenge. Dette gjelder særlig ovenfor politiske ytringer.⁷⁴

SP ART 19

Det fremgår av FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter – SP – art. 19 nr. 2 at "Enhver skal ha rett til ytringsfrihet"⁷⁵. Retten omfatter "frihet til å søke, motta og meddele opplysninger og tanker av alle slag, uten hensyn til landegrenser, enten i muntlig, skriftlig eller trykt form, eller ved kunstneriske eller andre uttrykksmidler etter eget valg." Denne bestemmelsen er, i motsetning til EMK art. 10, ikke begrenset til statlige inngrep i ytringsfriheten. Dette er et bevisst valg, da bestemmelsen også skal

---

⁷⁰ Justis – og politidepartementet, prinsipputtalelse/fortolkning, 07.06.1996, Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen artikkel 10, saksnummer 1996/6556 E punkt 3

⁷¹ EMK art. 10 nr. 2

⁷² Justis – og politidepartementet, prinsipputtalelse/fortolkning, 07.06.1996, Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen artikkel 10, saksnummer 1996/6556 E punkt 3

⁷³ Justis – og politidepartementet, prinsipputtalelse/fortolkning, 07.06.1996, Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen artikkel 10, saksnummer 1996/6556 E punkt 3

⁷⁴ NOU 2009:14 s. 311

⁷⁵ SP art. 19 nr. 2

omfatte en plikt til å sikre mangfold i media, jf. Manfred Nowak, U N Covenant on Civil and Political Rights (1993) s. 344. Det kan by på problemer å si noe om hvor langt denne plikten strekker seg, men det kan med sikkerhet fastslås at en slik plikt bør føre til at statenes skjønnsmargin blir videre enn hva den ellers vil være ved vurderingen om den valgte reguleringsformen er "nødvendig" etter SP art. 1 nr. 3 og EMK art. 10 nr. 2.⁷⁶ Da utøvelsene av rettighetene som er fastsatt i SP art. 19 nr. 2 medfører særlige forpliktelser og et særlig ansvar, kan det foretas begrensninger i bestemmelsen. Dette fordrer at begrensningene må være fastsatt i lov, og at de er nødvendige av hensyn til respekten for andre menneskers rettigheter eller omdømme, og "beskyttelsen av den nasjonale sikkerhet, den alminnelige samfunnsorden (*ordre public*), eller den offentlige helse eller moral."⁷⁷

3.1.2 STRL. § 147a

Det er i dag en stor og viktig utfordring å bekjempe terrorisme. Den teknologiske utviklingen medvirker til at terrorister får flere og mer effektive terrorredskaper. I tillegg får terrornettverk ofte finansiell støtte fra ulike hold. Dette er forhold som må bekjempes.⁷⁸

Terrorhandlinger er en internasjonal utfordring. Terrorhandlinger begås særlig av internasjonale terrornettverk med baser i flere land, som ofte er organisert på en slik måte at bakmennene kan befinne seg langt unna terrorhandlingens åsted. Da terrorisme er internasjonalt, må kampen mot terror skje i internasjonalt samarbeid. Dette kan kun foregå gjennom en bred og langsiktig satsning. I dag er Norge en pådriver i utviklingen av internasjonale rettslige og økonomiske virkemidler for å kunne bekjempe internasjonal terrorisme. En meget viktig del av dette arbeidet ble foretatt da Norge var medlem i FNs sikkerhetsråd fra 2001 til 2002.⁷⁹

---

⁷⁶ Justis – og politidepartementet, prinsipputtalelse/fortolkning, 07.06.1996, Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen artikkel 10, saksnummer 1996/6556 E punkt 3 i.f.

⁷⁷ SP art. 19 nr. 3 litra b

⁷⁸ Ot.prp. nr. 61 (2001 – 2002) s. 7

⁷⁹ Ot.prp. nr. 61 (2001 – 2002) s. 7

Som en del av kampen mot terrorisme må det etableres lovhjemler som rammer terrornettverkene bakmenn på det stedet de måtte befinne seg. Det er spesielt viktig å finne frem til bestemmelser som gjør det mulig å kutte pengeoverføringer som finansierer terrorisme, noe terrornettverkene er totalt avhengige av.⁸⁰

Ot.prp. nr. 61 (2001 - 2002) inneholder lovforslag som gjennomfører FN-konvensjonen av 9. desember 1999 om bekjempelse av finansiering av terrorisme – terrorfinansieringskonvensjonen⁸¹ – og FNs sikkerhetsråds resolusjon 1373 av 28. september 2001⁸² i norsk rett. "Forslagene bidrar til en mer effektiv bekjempelse av internasjonal terrorisme, legger til rette for et bedre internasjonalt samarbeid og uttrykker solidaritet med nærstående land som trenger hjelp for å bekjempe terrorisme."⁸³ I korthet foreslår departementet en innføring av et nytt straffebud i strl. § 147a, som setter et absolutt forbud mot terrorhandlinger. Formålet med dette straffebudet er å gi en klar markering i loven om at terrorhandlinger anses som svært samfunnsskadelige, og at slike handlinger må straffes strengt. Definisjonen av terrorhandlinger avgrenser virkeområdet for andre eksisterende lovtiltak mot terrorisme, da det ville ha vært nødvendig med mer generelle regler dersom definisjonen ikke eksisterte. Dette er en løsning justisdepartementet mener vil favne for vidt og derfor vil være for lite målrettet. Definisjonen (se pkt. 2.3) av terrorhandlinger gjør at lovtiltak mot terrorhandlinger ikke får videre anvendelsesområde enn hva formålet tilsier.⁸⁴

Departementet valgte å innsnevre definisjonen av terrorhandlinger etter høringen som fant sted 20. desember 2001. Som følge av dette er definisjonen presisert, slik at den vil ramme mindre vidtfavnende enn hva som ville være tilfellet etter det opprinnelige forslaget som ble sent på høring. Etter definisjonen (se pkt. 2.3) anses bestemte særlig straffbare handlinger som terrorhandlinger, dersom disse utføres med et særlig forsett. Som eksempler på terrorhandlinger nevner ot.prp.'en flykapring, bombeattentater eller drap, dersom gjerningspersonen har til forsett å tvinge myndighetene til å handle mot

---

⁸⁰ Ot.prp. nr. 61 (2001 – 2002) s. 7

⁸¹ FN-konvensjonen om bekjempelse av finansiering av terrorisme av 9. desember 1999

⁸² FNs sikkerhetsråds resolusjon 1373

⁸³ Ot.prp. nr. 61 (2001 – 2002) s. 7

⁸⁴ Ot.prp. nr. 61 (2001 – 2002) s. 7-8

sin vilje i vesentlige saker. En handling anses videre som en terrorhandling der grove og samfunnsskadelige handlinger utføres med forsett om å skape en alvorlig frykt i befolkningen, eller for å sette funksjoner av grunnleggende betydning i samfunnet ut av spill, som f.eks. den lovgivende myndighet.⁸⁵

I forhold til den opprinnelige definisjonen som ble sendt på høring, er det å true med å begå en terrorhandling nå tatt ut av oppregningen av mulige terrorhandlinger. Truslene er nå regulert i strl. § 147a 3. ledd, og de har lavere strafferamme, inntil 12 år, enn selve utførelsen av terrorhandlinger, som har en strafferamme på inntil 21 år.⁸⁶

Også forslaget om en generell kriminalisering av planlegging og forberedelse av terrorhandlinger er tatt ut av oppregningen av mulige terrorhandlinger som følge av innspill fra høringsinstansene. Departementet foreslår i stedet et straffebud som straffelegger det å inngå forbund om å begå terrorhandlinger.⁸⁷

Jeg velger å ikke gå nærmere inn på forslaget om et nytt straffebud som rammer terrorfinansiering og båndlegging av verdier som har tilknytning til terrorisme, da jeg er av den oppfatning at det vil være å gå utenfor oppgaven. Det samme mener jeg vil være tilfellet om jeg går inn på forslaget om å endre strl. § 104a, slik at bestemmelsen rammer rekruttering til terrornettverk.

3.2 BAKGRUNNEN FOR STRL. § 147a

Terrorangrepet mot USA som fant sted 11. september 2001, regnes for å være det alvorligste terrorangrepet mot en stat og dens befolkning som noen gang er gjennomført. Dette førte til at FNs sikkerhetsråd ble samlet allerede dagen etter, der de vedtok resolusjon 1368. Denne resolusjonen, som viser til retten til individuelt og kollektivt selvforsvar i FN-pakten, konstaterte at 11. september-angrepet var en trussel mot internasjonal fred og sikkerhet. Med hjemmel i FN-pakten kapittel VII, kan

---

⁸⁵ Ot.prp. nr. 61 (2001 – 2002) s. 8

⁸⁶ Ot.prp. nr. 61 (2001 – 2002) s. 8

⁸⁷ Ot.prp. nr. 61 (2001 – 2002) s. 8

Sikkerhetsrådet treffe bindende vedtak dersom det er fastslått at en slik trussel foreligger. 28. september 2001 vedtok Sikkerhetsråd resolusjon 1373. Dette vedtaket er hjemlet i FN-pakten kapittel VII, og det er dermed folkerettslig bindende. For å oppfylle forpliktelsen etter FN-pakten, må Norge gjennomføre resolusjonen i norsk rett.⁸⁸

Tiltakene i resolusjon 1373 dreier seg spesielt om å forhindre terrorfinansiering. Disse må ses i sammenheng med terrorfinansieringskonvensjonen⁸⁹, som er omtalt ovenfor. Norge ratifiserte denne konvensjonen 15. juli 2002, og den trådte i kraft for Norge 14. august 2002.⁹⁰

I Norge har arbeidet mot finansiering av terrorisme meget høy prioritet. Allerede 5. oktober 2001, kun 1 uke etter at Sikkerhetsrådet vedtok bindende tiltak mot terrorfinansiering, ble slike regler gjennomført i Norge ved en provisorisk anordning om forbud mot finansiering av terrorisme m.m.. Dette ble gjort for at norsk rett snarest mulig skulle bringes i samsvar med kravet i resolusjonen 1373 og terrorfinansieringskonvensjonen. Det er denne provisoriske anordningen som følges opp med et forslag til permanent lovgivning i Ot.prp. nr. 61(2001 – 2002).

Norge deltar også i Sikkerhetsrådets anti-terrorismekomité. Denne komiteen vurderer fortløpende om Sikkerhetsrådets pålegg blir fulgt opp i det enkelte land, og evaluerer hvordan gjennomføringen best kan fremme rådets målsettinger. "Norske myndigheter har lagt stor vekt på å bidra til å utvikle komiteens arbeidsmetoder. Norge var også blant de aller første statene som rapporterte til anti-terrorismekomiteen om norske tiltak og regler. Når de norske tiltakene endres og bygges ut, vil det bli utarbeidet en ny rapport til FN."⁹¹

---

⁸⁸ Ot.prp. nr. 61 (2001 – 2002) s. 10

⁸⁹ Ot.prp. nr. 61 (2001 – 2002) s. 10

⁹⁰ Ot.prp. nr. 61 (2001 – 2002) s. 195

⁹¹ Ot.prp. nr. 61 (2001 – 2002) s. 10

3.3 TERRORFORSETTET

3.3.1 SKYLDKRAVET I STRL. § 147a

For å kunne straffes, må gjerningspersonen ha utvist en tilstrekkelig grad av skyld, både subjektivt og objektivt. Den objektive skyld retter seg mot straffebudets ordlyd, mens den subjektive skyld retter seg mot individets mening bak overtredelsen av straffebudet. Den klare hovedregel i norsk rett, er et krav om forsett, jf. strl. § 40. Det er unntaksvis tilstrekkelig med uaktsomhet, men dette må komme klart til uttrykk i det spesifikke straffebudet. Et grunnleggende prinsipp i norsk rett er at gjerningspersonen skal bedømmes ut fra vedkommendes subjektive oppfatning av den aktuelle situasjonen, jf. strl. § 42, 1. ledd.

I forhold til strl. § 147a, er det et todelt skyldkrav. For det første må gjerningspersonen ha utvist objektiv skyld mot et av de straffebudene som er opplistet i bestemmelsens 1. ledd. Gjerningspersonen må for eksempel forsettelig ha truet en person i henhold til strl. § 224. Som tidligere nevnt, kan ingen straffes for å ha begått en terrorhandling, dersom vedkommende ikke har hatt til forsett å fremprovosere en av følgene som er opplistet i strl. § 147a litra a til c. For eksempel må gjerningspersonen ha handlet med det forsett å urettmessig tvinge offentlige myndigheter til å gjøre, tåle eller unnlate noe av vesentlig betydning for nasjonen. Vi har altså et skjerpet forsettskrav på dette området, som kalles subjektivt overskudd. Da uaktsomhet ikke er uttrykkelig nevnt i bestemmelsen, faller dette skyldkravet utenfor strl. § 147a, jf. § 40.

3.3.2 HVILKE FORSETTSFORMER OMFATTES AV STRL. § 147a

I norsk strafferett opereres det med tre forsettsformer, nemlig hensiktsforsett, sannsynlighetsforsett og dolus eventualis. Det sistnevnte er foreslått avskaffet i NOU 2003:18 på side 53⁹², men departementet gikk inn for å opprettholde skyldformen i Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) s. 22⁹³, da forslaget møtte massiv motstand i høringsinstansene.

---

⁹² NOU 2003:18 s. 53

⁹³ Ot.prp. nr. 90 (2003 – 2004) s. 22

HENSIKTSFORSETT

Hensiktsforsett – såkalt *dolus directus* – er en kvalifisert form for forsett som foreligger der gjerningspersonen har hatt et ønske om å fremkalle en tilsiktet skadefølge ved sin handling.⁹⁴ Gjerningspersonen har altså hatt den hensikt å oppfylle gjerningsbeskrivelsen idet han begår handlingen. Om vi overfører dette til strl. § 147a, må gjerningspersonen ha hatt den hensikt å fremprovosere en av skadefølgene i litra a – c i den visshet at hans handling vil oppfattes som en terrorhandling. Det er utvilsomt at denne forsettsformen omfattes av ordlyden i strl. § 147a.

SANNSYNLIGHETSFORSETT

Sannsynlighetsforsett foreligger når gjerningspersonen har regnet det som sikkert eller overveiende sannsynlig at hans handling vil føre til at straffebudets følge vil inntreffe, selv om denne er uønsket. Et klassisk eksempel er en person som setter fyr på et hus. Han vil være forsettelig drapsmann dersom han regnet det som sikkert eller overveiende sannsynlig at personer ville brenne inne.⁹⁵ Altså har gjerningspersonen, etter en overveiing, holdt det som sikkert eller overveiende sannsynlig at hans handling vil falle inn under strl. § 147a's virkeområde, selv om han i utgangspunktet kun hadde ment det som en generell trussel etter strl. § 224. Også denne formen for forsett ligger klart innenfor ordlyden av strl. § 147a.

DOLUS EVENTUALIS

Den nedre formen for forsett er *dolus eventualis*, eller såkalt eventuelt forsett, som ligger nært grensen mot (bevisst) uaktsomhet. I strafferettslig teori har det vært uenighet om hvor grensen skal trekkes.⁹⁶ Det foreligger *dolus eventualis* i de tilfeller der gjerningspersonen har innsett muligheten for at han ved sin handling kan oppfylle gjerningsbeskrivelsen i et straffebud, såkalt hypotetisk innvilgelsesteori, men likevel velger å gjennomføre handlingen, såkalt positiv innvilgelse. Gjerningspersonen må rent faktisk ha bestemt seg for å foreta handlingen selv om det stod klart for ham at det er

⁹⁴ Andenæs (2004) s. 233

⁹⁵ Andenæs (2004) s. 233-234

⁹⁶ Andenæs (2004) s. 235

sannsynlig at han for eksempel borttar noe som tilhører en annen. Dolus eventualis som en forsettsform utvider og senker forsettskravet. Meningen med dette er at man skal kunne ta bakmenn til kriminalitet, typisk personer som står bak organisert kriminalitet⁹⁷. Selv om det ikke er klart i forarbeidene om strl. § 147a's ordlyd omfatter denne formen for forsett, vil bakgrunnen for dolus eventualis tale for at dette omfattes av bestemmelsen. Det vil dog kunne by på store bevismessige problemer å fastslå denne formen for forsett i terrorsaker.

3.3.3 STRL. § 147a, 2. LEDD – TERRORTRUSLER

Etter strl. § 147a, 2. ledd kan den som truer med å begå en en av de straffbare handlingene som er opplistet i bestemmelsens 1. ledd, straffes for terrortrusler.

Trusselen må altså relatere seg til forbrytelsene som er presentert i 1. ledd for at den skal kunne subsumeres som en terrortrussel.

Etter ordlyden stilles det krav om at trusselen må fremsettes på en slik måte at den "er egnet til å fremkalle alvorlig frykt"⁹⁸. Denne ordlyden tilsier at det ikke er tilstrekkelig dersom en trussel kun virker foruroligende. Denne formuleringen, som forhøyer terskelen, er inntatt for at bestemmelsen ikke skal kunne ramme trusler som er fremsatt på skråmt, som ellers ville vært omfattet av § 147a, 2. ledd. Således vil en trussel fra en sterkt beruset person som oftest falle utenfor virkeområdet.⁹⁹

I vurderingen av ordlyden "alvorlig frykt", er mottakerens personlige forutsetninger uten betydning.¹⁰⁰ Det er i forhold til strl. § 227 at det ikke kreves "[...] at truselen virkelig har fremkalt frykt, når den dog er blitt oppfattet som alvorlig ment og som sådan er skikket til å fremkalle frykt".¹⁰¹ Det samme må antas å ligge i vilkåret "alvorlig frykt" i strl. § 147a, 2. ledd.¹⁰²

Et aktuelt eksempel på terrortrusler som har vært "egnet til å fremkalle alvorlig frykt",

⁹⁷ Ot.prp. nr. 90 (2003 – 2004) s. 117

⁹⁸ Strl. § 147a, 2. ledd

⁹⁹ Ot.prp. nr. 61 (2001 – 2002) s. 95

¹⁰⁰ Kjerschow (1930) s. 571

¹⁰¹ Kjerschow (1930) s. 572

¹⁰² Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 18

er gjentatte trusler rettet mot Danmark som følge av Muhammed-karikaturene. "Utviklingen fra de første drapstruslene mot avistegneren som ble fremsatt høsten 2005 til terrorhandlingen mot den danske ambassaden i Islamabad i 2008 hvor flere mennesker ble drept, illustrerer at det som startet med å handle om ytringsfriheten har eskalert til en svært alvorlig strid".¹⁰³ Sommeren 2008 kom Al-Qaida, som påtok seg ansvaret for tidligere nevnte angrep, med trusler om flere angrep. En av gruppens ledere, Mustafa Abu al-Yazid, skriver i en melding at angrepet på den danske ambassaden "[...] må tas som en advarsel for de land som forbryter seg mot vår profet Muhammed, de må unnskyldes seg umiddelbart, ellers vil dette bare være første skritt i vår kamp. Vi gratulerer den islamske nasjon for dette vellykkede angrep mot Allahs fiender, de ansatte ved den danske ambassade."¹⁰⁴ Denne truselen var rettet mot flere vestlige land, der i blant Norge.

En trussel må være "egnet til"¹⁰⁵ å fremkalle slik frykt som omtalt ovenfor. I dette ligger etter en naturlig språklig forståelse at det må være en reell og nærliggende mulighet for at trusselen vil bli kjent i befolkningen. Her vil medias dekning av terrortrusler være av avgjørende betydning. Ordlyden oppstiller imidlertid ingen krav om at trusselen faktisk må ha fremkalt alvorlig frykt. Det kreves altså ikke, i motsetning til hva tilfellet er når det gjelder straffbar tvang etter strl. §§ 222 og 226, at den fornærmede rent faktisk har følt seg truet.^{106 107}

For at en trussel skal være "egnet til" å skape frykt, må det stilles krav om en viss realisme med hensyn til hvem som er ment å utføre den straffbare handlingen.¹⁰⁸ Her kan den ovennevnte trusselen fremsatt av Mustafa Abu al-Yazid sommeren 2008 tjene som et godt eksempel. Dette er en trussel fremsatt på vegne av terrororganisasjonen Al-Qaida. Dette er en terrororganisasjon som flere ganger har vist sin styrke, med angrepet mot USA 11. september 2001 som en av nåtidens største terrorangrep. Da man vet at trusselen kommer fra en slik veletablert terrororganisasjon, vil det være mer reelt at en

---

¹⁰³ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 18

¹⁰⁴ <http://www.tv2nyhetene.no/utenriks/terrortrusler-mot-norge-1961794.html>

¹⁰⁵ Strl. § 147a. 2. ledd

¹⁰⁶ Matningsdal/Bratholm (1995) s. 539

¹⁰⁷ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 19

¹⁰⁸ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 19

slik trussel er "egnet til" å skape frykt enn dersom trusselen skulle kommet fra en ukjent person eller organisasjon. Det har også vært tilfeller der trusler har gått ut på at visse hendelser vil straffes hardt av Allah, jf. for eksempel trusselbrevet rettet mot Ayaan Hirsi Ali i Van Gogh – saken. Slike trusler vil neppe være "egnet til" å skape frykt blant ikke-muslimer. Det er først når det trues med at Guds vilje vil bli oppfylt gjennom terroristers handlinger, at trusler blir reelle.¹⁰⁹ Slik var tilfelle med den ovennevnte trusselen fremsatt av Mustafa Abu al-Yazid.

Oppsummeringsvis bør man ta utgangspunkt i trusselens styrke i tid og rom, hvem trusselen er rettet mot og hvem som fremsetter den, og hvilket skadepotensiale trusselen har når man vurderer om en trussel "er egnet til å fremkalle alvorlig frykt".¹¹⁰

Trusselen må fremsettes "under slike omstendigheter"¹¹¹ at den er egnet til å fremkalle alvorlig frykt. Det er uten betydning om den straffbare handlingen det trues med faktisk gjennomføres eller ikke. I forhold til det tilsvarende vilkåret i strl. § 227 er det presisert at vilkåret er oppfylt dersom trusselen er "[...] fremsatt under saadanne omstændigheder, at den fremtræder og opfattes som alvorlig ment og derfor er egnet til å fremkalle frygt."^{112 113}

Når man skal vurdere om trusselen er fremsatt "under slike omstendigheter" at den er egnet til å fremkalle alvorlig frykt, vil mottakernes forutsetning være av betydning. Et eksempel på dette er antrax – hendelsene som fant sted i USA i ettertid av 11. september – angrepet, der brev som inneholdt den meget hissig mikroorganismen som forårsaker den alvorlige sykdommen miltbrann¹¹⁴, ble sendt til journalister og politikere. Utfallet ble dødsfall og flere tilfeller av alvorlig sykdom. I denne perioden var derfor postlagte brev som inneholdt hvitt, pulverlignende stoff egnet til å skape alvorlig frykt. Selv et slikt brev inneholdende hvitt mel var i denne perioden egnet til å få en helt annen effekt enn hva tilfellet ville vært dersom de ovennevnte tilfeller ikke hadde

---

¹⁰⁹ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 20

¹¹⁰ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 20

¹¹¹ Strl. § 147a, 2. ledd

¹¹² Urbye (1909) s. 234

¹¹³ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 20

¹¹⁴ <http://www.nrk.no/vitenskap-og-teknologi/1.1851405>

inntruffet, fordi terskelen for hva som var ansett egnet til å skape en alvorlig frykt nå var senket.¹¹⁵

3.4 STRAFFANSVARET FOR MEDVIRKNING

I norsk strafferett er det slik at dersom medvirkning er ment å være straffbart, er dette i utgangspunktet tatt inn i gjerningsbeskrivelsen i det enkelte straffebud. I noen tilfeller er gjerningsbeskrivelsen så vidt utformet, at også medvirkning må anses å falle inn under straffebudet. I slike tilfeller må et medvirkningstillegg tolkes inn i straffebudet.

Det er diskutert om medvirkning må stå i årsakssammenheng med den straffbare handlingens resultat. Etter Rt 1989 s. 1004 stilles det ingen krav om at medvirkningen må ha vært nødvendig for resultatet for at den skal være omfattet av straffebudet. Altså er det kun et krav om et medvirkende årsaksforhold.¹¹⁶ Ta for eksempel en mann som ønsker å rane en bank. Han allierer seg med en kamerat, som henter han i en bil på åstedet og frakter han bort. Denne kameraten vil være ansvarlig for medvirkning, selv om ranet etter all sannsynlighet ville vært gjennomført uten hans hjelp. Det er nok til straffbarhet at han har hjulpet gjerningsmannen med hans gjennomføring av den straffbare handlingen.

Medvirkning til en straffbar handling kan foregå på flere måter. Vanligvis sorteres medvirkning under tre ulike grupper. Fysisk medvirkning er den klassiske formen for medvirkning, nemlig at to eller flere personer samarbeider om en forbrytelse. Således er det ovennevnte eksempelet også et eksempel på fysisk medvirkning. Psykisk medvirkning kan for eksempel bestå i en mental oppfordring eller å gi mental støtte til en forbrytelse. Det er her tilstrekkelig at forsettet er styrket eller at den mentale støtten, for eksempel i form av gode råd, har hatt betydning for planleggingen eller utførelsen av forbrytelsen.¹¹⁷ Unnlatelsesmedvirkning er typisk passiv medvirkning, som for eksempel ikke å gi uttrykk for at man har noe i mot en forbrytelse ovenfor

---

¹¹⁵ Rosnes, Julie Kristine Hansen (2009) s. 20

¹¹⁶ Andenæs (2004) s. 326

¹¹⁷ Andenæs (2004) s. 326

hovedpersonen. Hvilken gruppe medvirkning sorteres under har kun teoretisk, og ingen rettslig betydning.

I strl. § 147a, 2. ledd er medvirkning uttrykkelig nevnt. Altså er medvirkning, uansett form, til terrortrusler straffbart med samme strafferamme som om en gjerningsperson skulle vært alene om å fremsette slike trusler. Spørsmålet om medvirkning er altså avklart i forhold til bestemmelsens 2. ledd.

Bestemmelsens 1. ledd nevner imidlertid ingenting om medvirkning. Spørsmålet blir således om dette er gjennomtenkt, eller om et medvirkningstillegg må tolkes inn i bestemmelsen. Som nevnt ovenfor, er det ofte i de tilfeller der gjerningsbeskrivelsen er vidt utformet at medvirkningstillegg må tolkes inn. § 147a, 1. ledd er utformet slik at den gjør en rekke opplistede straffebud som – overtrådt med slikt terrorforsett som beskrevet ovenfor – anses som terrorhandlinger. I samtlige av disse opplistede straffebudene er medvirkning uttrykkelig nevnt. Således er det intet behov for et eksplisitt medvirkningstillegg i ordlyden.

3.5 STRAFFANSVAR FOR FORBEREDELSE TIL TERRORTRUSLER – SÆRLIG OPP MOT "FORBUND"

Det er i norsk strafferett i utgangspunktet ikke straffbart å forberede en straffbar handling. Det er imidlertid noen forberedelser som representerer farlige eller skadelige handlinger at de anses som straffbare. Et godt eksempel er terrorister som forfalsker pass for senere å kunne gå uhindret om bord i et fly de senere skal kapre. Her vil allerede forfalskningen utgjøre en forbrytelse, jf. strl. § 158.¹¹⁸ Et annet godt eksempel er strl. § 161 som strafflegger forberedelser som innebærer anskaffelse av bl.a. våpen og sprengstoff, eller utstyr for å kunne tilvirke eller anvende slike gjenstander.

Sikkerhetsrådets resolusjon 1373 punkt 2 litra e pålegger FNs medlemsstater å "Ensure that any person who participates in the financing, planning, preparation or perpetration of terrorist acts or in supporting terrorist acts is brought to justice and ensure that, in

---

¹¹⁸ Ot.prp. nr. 61 (2001 – 2002) s. 14-15

addition to any other measures against them, such terrorist acts are established as serious criminal offences in domestic laws and regulations and that the punishment duly reflects the seriousness of such terrorist acts".¹¹⁹ I Ot.prp. nr. 61 (2001 – 2002) diskuteres hvordan dette kravet best mulig kan oppfylles.

Det stilles på side 42 spørsmål om bestemmelser om straffbar medvirkning og enkeltregler om forberedelseshandlinger – som f.eks. strl. §§ 185, 161, 153a, 159, 223, 3. ledd 140 og 160 – samlet sett oppfyller den ovennevnte forpliktelsen, eller om det fremdeles gjenstår et udekket kriminaliseringsbehov ovenfor bestemte former for planleggings – og forberedelseshandlinger. Det tas utgangspunkt i at det vide medvirkningsansvaret i norsk rett vil ramme de fleste handlingene som Norge er pålagt å kriminalisere etter ovennevnte resolusjon.¹²⁰

Planlegging og forberedelser av terrorhandlinger vil dekkes av en bestemmelse som rammer inngåelse av forbund om å begå terrorhandlinger. En slik bestemmelse vil imidlertid ikke ramme de tilfellene der en enkeltperson på egenhånd planlegger og forbereder slike handlinger, men dette er antakelig lite praktisk, da terrorhandlinger normalt utføres av grupper.¹²¹ Det konkluderes med at det omfattende straffansvaret for planlegging og forberedelse vi har i lys av de eksisterende bestemmelser, jf. forrige avsnitt, samlet sett oppfyller forpliktelsen etter resolusjon 1373 punkt 2 litra e.

I proposisjonen spørres det imidlertid om det er andre grunner som gjør det ønskelig med en utvidelse av disse bestemmelsene med tanke på terrorhandlinger. Det påpekes flere svakheter ved en slik utvidelse. For det første kan de fleste typer gjenstander brukes i forskjellige former for terrorhandlinger. Dette vanskeliggjør prosessen, da det meste av dagligdags handel potensielt vil kunne oppfylle de objektive vilkårene for straff, noe som åpenbart vil være å gå alt for langt fra lovgivers side. Videre kan det å oppstille begrensinger, for eksempel etter nederlandsk modell – der det opereres med ordlyden "tydelig bestemt til" – vil være utvetydig, da en slik ordlyd ikke vil gi

---

¹¹⁹ Ot.prp. nr. 61 (2001 – 2002) s. 39

¹²⁰ Ot.prp. nr. 61 (2001 – 2002) s. 42

¹²¹ Ot.prp. nr. 61 (2001 – 2002) s. 42

tilstrekkelig veiledning om hvilke handlinger som kriminaliseres. Enda en svakhet med en så vidtgående kriminalisering av forberedelseshandlinger, er at man først vil kunne tre inn i et straffeansvar ved oppfyllelse av de subjektive vilkår, fordi de objektive vilkårene som nevnt ofte er oppfylt ved dagligdagse handlinger. Dette er rettssikkerhetsmessig lite ønskelig, da det er knyttet store bevismessige problemer med et slikt straffeansvar. På denne bakgrunnen besluttet departementet å ikke utvide medvirkning – og forberedelsesbestemmelser med tanke på terrorhandlinger.¹²²

Departementet beslutter derimot å kriminalisere det å inngå forbund om å begå terrorhandlinger. Dette forbudet er inntatt i strl. § 147a, 3. ledd, som setter uttrykkelig forbud mot inngåelse av forbund om planlegging eller forberedelse av terrorhandlinger.¹²³

3.6 FORHOLDET ETTER STRAFFELOVEN AV 2005

Det ble fremsatt et forslag til en ny straffelov i 2005. Dette lovforslaget ble vedtatt 20. mai samme år, men det er enda ikke trådt i kraft. I denne nye straffeloven er bestemmelser om terrorhandlinger og terrorrelaterte handlinger plassert i et eget kapittel, nemlig kapittel 18, som består av hele 14 paragrafer.¹²⁴ Dette er begrunnet i at "[...] faren for slike handlinger har kommet i forgrunnen sammenlignet med de mer tradisjonelle truslene mot rikets indre og ytre sikkerhet i form av fare for krig og okkupasjon. De internasjonale forpliktelsene på dette området er dessuten så omfattende og komplekse at det er hensiktsmessig å gjennomføre dem i et eget kapittel".¹²⁵

Den nye straffeloven av 2005 § 131 viderefører sentrale deler av straffeloven av 1902 § 147a. Vilkalet om terrorforsett er imidlertid endret til et vilkår om terrorhensikt.¹²⁶ Dette vilkalet er tolket slik at gjerningspersonen må ha handlet med den hensikt å fremkalle en av følgene som listes opp i bestemmelsens lita a – c.^{127 128} Begrunnelsen for

---

¹²² Ot.prp. nr. 61 (2001 – 2002) s. 43

¹²³ Ot.prp. nr. 61 (2001 – 2002) s. 43

¹²⁴ Ot.prp. nr. 8 (2007 – 2008) s. 14 og 154

¹²⁵ Ot.prp. nr. 8 (2007 – 2008) s. 14 og 154

¹²⁶ Ot.prp. nr. 8 (2007 – 2008) s. 314-315

¹²⁷ TOSLO-2007-167415 punkt 3.3

¹²⁸ Vedal, John Christian (2009) s. 43

denne endringen er å kunne gjenspeile "at målet med terrorhandlinger er å skape kaos eller frykt eller å påvirke avgjørelser."¹²⁹ ¹³⁰ En annen forskjell er at den opprinnelige bestemmelsen – altså straffeloven av 1902 § 147a – i den nye loven er spaltet opp i flere paragrafer. Terrortrusler, som opprinnelig var regulert i strl. § 147a, 2. ledd, er i den nye loven plassert i § 134. Det er verdt å nevne at strafferammen i loven av 2005 er senket fra 12 til 10 år. Maksimumsstraffen på 21 år er imidlertid ikke endret for trusler som leder til slike følger som er nevnt i henholdsvis strl. 1902 § 147a, 1 ledd og strl. 2005 § 131, 2. ledd. Videre er terrorforbund etter den nye loven regulert i § 133. Tilsvarende bestemmelse finner vi i § 147a, 3. ledd i loven av 1902. Disse endringene begrunnes i lovgivers ønske om mest mulig harmonisering mellom norsk rett og EUs rammebeslutning av 13. juni 2002 om bekjempelse av terrorisme artikkel 1, 1. ledd.¹³¹

3.6.1 NÆRMERE OM VILKÅRET OM TERRORHENSIKT

Som tidligere nevnt er vilkåret om terrorforsett i 1902-loven byttet ut med et vilkår om terrorhensikt i den nye straffeloven av 2005. Dette vilkåret er oppstilt i strl. av 2005 § 131, 1. ledd jf. 2. ledd. Hovedbegrunnelsen bak denne endringen er at lovgiver ikke ønsker å la definisjonen av terrorhandlinger – og dermed også reglene om straffskjerping og straffbar forberedelse – favne for vidt, i tillegg til at rettstilstanden med denne endringen vil harmonisere med EUs rammebeslutning om bekjempelse av terrorisme. Videre begrunnes endringen i at det særlig er motivasjonen – altså ønsket om å oppnå et nærmere bestemt mål – som muliggjør et skille mellom terrorhandlinger og andre handlinger som kan synes identiske.¹³²

Vilkåret om terrorhensikt representerer en innsnevring av skyldkravet i forhold til vilkåret om terrorforsett i 1902-loven. Som nevnt tidligere i denne avhandlingen (se punkt 3.2.3), omfatter kravet om terrorforsett alle de tre forsettsformene. Hensiktsforsett er, som nevnt, en kvalifisert form for forsett. Etter en naturlig språklig forståelse av vilkåret om terrorhensikt, er det denne formen for forsett som kreves etter strl. 2005 § 131. En slik tolkning støttes også av forarbeidene, der terrorhensikt blir omtalt som en

¹²⁹ Ot.prp. nr. 61 (2007 – 2008) s. 14

¹³⁰ Vedal, John Christian (2009) s. 43

¹³¹ Ot.prp. nr. 8 (2007 – 2008) s. 315

¹³² Ot.prp. nr. 8 (2007 – 2008) s. 177

kvalifisert form for forsett.¹³³ Det må påpekes at det avgjørende til enhver tid vil være hvilke følger gjerningspersonen har hatt til hensikt å fremkalle, og at det ikke stilles noe krav om at den ønskede følgen rent faktisk har inntrådt.¹³⁴

Etter dette forkastes altså sannsynlighetsforsett og dolus eventualis som skyldkrav i forhold til terrorbestemmelsene i 2005-loven, da disse ikke vil være tilstrekkelige her. Således er det kun i de tilfeller der gjerningspersonen har hatt til hensikt å fremkalle en av følgene som er opplistet i strl. 2005 § 131, 2. ledd litra a – c.

3.6.2 STRAFFELOVEN AV 2005 § 132

I straffeloven av 2005 ble det valgt å innlemme en helt ny bestemmelse. § 132 er ment å ramme de særlig grove tilfellene av terrorhandlinger, og har en strafferamme på inntil 30 år. Det er viktig å påpeke at dette er en bestemmelse som kun omfatter de helt ekstraordinære tilfellene, og derfor skal den kun anvendes ytterst sjelden.¹³⁵

Alle de straffbare handlingene som nevnes i strl. 2005 § 131, 1. ledd kan i utgangspunktet anses som særdeles grove. Det er momentene i § 132 litra a – c som avgjør om bestemmelsen kommer til anvendelse eller ikke.¹³⁶ En terrorhandling anses altså som særlig grov dersom den har medført tap av flere menneskeliv eller meget omfattende ødeleggelser – eller svært nærliggende fare for det – av eiendom eller miljø, dersom handlingen er utført med særlig skadelige midler eller dersom den er begått av en person som nyter en særlig tillit i kraft av vedkommendes stilling, og denne kan utnyttes til å gjennomføre en terrorhandling.¹³⁷

3.7 TERRORLOVGIVNINGEN I VÅRE NABOLAND

3.7.1 RETTSTILSTANDEN I SVERIGE

Vårt naboland i øst har valgt å gjennomføre EUs rammebeslutning av 13. juni 2002 om

---

¹³³ Ot.prp. nr. 8 (2007 – 2008) s. 175

¹³⁴ Ot.prp. nr. 8 (2007 – 2008) s. 315

¹³⁵ Ot.prp. nr. 8 (2007 – 2008) s. 316

¹³⁶ Ot.prp. nr. 8 (2007 – 2008) s. 316

¹³⁷ Strl. 2005 § 132 litra a – c

bekjempelse av terrorisme som en egen lov, nemlig lagen (2003:148) om straff för terroristbrott som trådte i kraft 1. juli 2003. Etter lovens § 2 jf. § 3 anses visse handlinger som etter annen lovgivning er strafflagt, anses som en terrorhandling hvis handlingen er begått med terrorhensikt. I tillegg stilles det krav om at handlingen må ha et særlig skadepotensial. Dette er vilkår som harmoniserer med vilkårene etter EUs rammebeslutning. De handlinger som etter lagen om straff för terroristbrott subsumeres som terrorhandling , samsvarer i det vesentlige med EUs rammebeslutning artikkel 1 (1). Den svenske loven kriminaliserer også både forsøk, forberedelse og inngåelse av forbund om å begå terrorhandling. Også unnlatelse av å avsløre denne type handlinger er straffbart.¹³⁸

Sverige har også en egen lov som kriminaliserer finansiering av særlig alvorlig straffbar atferd, nemlig lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall m.m.¹³⁹ Da dette er på siden av oppgaven, velger jeg å ikke gå nærmere inn på denne loven.

3.7.2 RETTSTILSTANDEN I DANMARK

Danskene har inkorporert regler om terror – og terrorrelaterte handlinger i straffeloven i to omganger. Først i lov nr. 378 av 6. juni 2002 – som blant annet gjennomførte FNs terrorfinansieringskonvensjon, FNs sikkerhetsråds resolusjon 1373 og EUs rammebeslutning om bekjempelse av terrorisme – og deretter i lov nr. 542 av 8. juni 2006 som gjennomførte europarådskonvensjonen om forebygging av terrorisme og FNs konvensjon om kjernefysisk terrorisme.¹⁴⁰

Den danske straffeloven § 114 anser visse straffbare handlinger for å være terrorhandling dersom disse er begått med et spesielt terrorforsett. Samtidig må handlingene være egnet til å påføre en stat eller en mellomstatlig organisasjon alvorlig skade. Disse handlingene harmonerer i det vesentlige med EUs rammebeslutning artikkel 1 (1). Danskene opererer som sagt med et krav om terrorforsett, på samme måte

---

¹³⁸ Ot.prp. nr. 8 (2007 – 2008) s. 159

¹³⁹ Ot.prp. nr. 8 (2007 – 2008) s. 159

¹⁴⁰ Ot.prp. nr. 8 (2007 – 2008) s. 159

som vår gjeldende 1902-lov, hvilket innebærer at alle formene for forsett er omfattet av dansk straffelov § 114. Dette avviker fra EUs rammebeslutning, som stiller krav om terrorhensikt, se her redegjørelsen i punkt 3.6 og 3.6.1. Utover dette er det danske kravet om terrorforsett sammenfallende med EUs rammebeslutning.¹⁴¹

Danskene har i sin straffelov § 114a en straffskjerpende regel for handlinger som etter europarådskonvensjonen skal anses som terrorhandling. Handlingene som reguleres her er ikke omfattet av § 114. § 114a skiller seg fra § 114 ved at den ikke klassifiserer de omtale handlinger som terrorhandling.¹⁴²

Den danske straffelov § 114 b kriminaliserer finansiering av terror – og terrorrelaterte handlinger. Videre kriminaliserer den danske straffeloven det å verve en person til å begå terror – og terrorrelaterte handlinger i § 114c, og det å lære opp en person til å begå eller fremkalle slike handlinger rammes av § 114d. Når det gjelder den sistnevnte bestemmelsen, går den danske loven videre enn hva som etter europarådskonvensjonen er påkrevet.¹⁴³

Ved siden av de ovennevnte bestemmelsene, innehar den danske straffeloven § 114e. Dette er en regel som rammer den som fremmer virksomheten til en person, en gruppe eller en virksomhet som begår handlingene som nevnt i §§ 114 – 114d. Således er dette en utvidet medvirkningsregel. Loven innehar også regler som var inntatt før bestemmelsene i §§ 114 – 114e, blant annet § 114g som straffer den som deltar i en ulovlig militær organisasjon eller gruppe. Etter den danske straffelovs §§ 114 flg. er det også straffbart med forsøk på og medvirkning til de nevnte handlinger.¹⁴⁴

3.7.3 RETTSTILSTANDEN I FINLAND

I den finske straffeloven er terrorhandling regulert i et eget kapittel 34a fra og med 2003. Lov nr. 17 av 2003 § 1 forhøyer strafferammen for enkelte forbrytelser dersom de representerer en handling som har et særlig skadepotensial. Videre må

¹⁴¹ Ot.prp. nr. 8 (2007 – 2008) s. 159

¹⁴² Ot.prp. nr. 8 (2007 – 2008) s. 159

¹⁴³ Ot.prp. nr. 8 (2007 – 2008) s. 159-160

¹⁴⁴ Ot.prp. nr. 8 (2007 – 2008) s. 160

gjerningspersonen ha begått handlingen med terrorhensikt. Disse kravene harmoniserer med handlingene som er opplistet i EUs rammebeslutning om bekjempelse av terrorisme.¹⁴⁵

Etter den finske straffeloven kapittel 34a § 2 anses enkelte handlinger som forberedelse til terrorhandlinger. Dette er f.eks. handlinger som å inngå forbund, å fremstille eller transportere eksplosiver og å anskaffe kjernefysiske, kjemiske eller biologiske våpen.¹⁴⁶

Det å lede en terrorgruppe er omfattet av den finske straffelovens kapittel 34a § 3. Etter denne bestemmelsen kan ledere av terrorgrupper også dømmes for en terrorhandling personen selv har begått, eller terrorhandlinger som gruppen under dennes ledelse har begått. Kapitlets § 4 rammer det å fremme en terrorgruppes virksomhet.

Gjerningspersonen må ha begått enkelte nærmere opplistede bistandshandlinger – for eksempel verving, fremstilling av eksplosiver, anskaffelse av informasjon og hjelpemidler eller juridisk og økonomisk rådgivning – før vedkommende skal kunne anses for å ha fremmet gruppens virksomhet. Disse bestemmelsene gjennomfører EUs rammebeslutning artikkel 2. Bestemmelsene må leses slik at gruppen må ha begått en eller fler av handlingene som er nevnt i lovens §§ 1 eller 2. Etter § 3 kan ledere av terrorgrupper dømmes for en terrorhandling personen selv har begått, eller terrorhandlinger som gruppen under dennes ledelse har begått.¹⁴⁷

Medvirkning til terrorhandlinger er straffbart. Det er også straffbart med forsøk på å begå terrorhandlinger, med unntak av handlinger som er nevnt i den finske straffelovs kapittel 34a §§ 2 og 3, og enkelte av handlingene i § 4. Finansiering av terrorisme er kriminalisert etter § 5.¹⁴⁸

---

¹⁴⁵ Ot.prp. nr. 8 (2007 – 2008) s. 160

¹⁴⁶ Ot.prp. nr. 8 (2007 – 2008) s. 160

¹⁴⁷ Ot.prp. nr. 8 (2007 – 2008) s. 160

¹⁴⁸ Ot.prp. nr. 8 (2007 – 2008) s. 160

4 VURDERING OG KONKLUSJON

4.1 VURDERING

Det er på det rene at grensen mellom ytringer som er beskyttet av ytringsfriheten og de ytringer som subsumeres som terrortrusler, vil trekkes opp der det trues med å begå en eller flere av de straffbare handlingene som er listet opp i strl. § 147a, 1. ledd, på en slik måte at denne trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt, jf. punkt 3.3.3 ovenfor. Dette er en flytende og uklar grense, og om en trussel vil kunne subsumeres som en terrortrussel vil variere i hvert enkelt tilfelle.

Jeg har tidligere – i punkt 3.1.1 – omtalt i forhold til bestemmelser som ytringsfrihet, at det skal mye til før man legitimt kan gjøre inngrep i denne. Et inngrep i ytringsfriheten fordrer, som tidligere nevnt, hjemmel i lov. I forhold til terrortrusler, har vi lovhjemmel i strl. § 147a, 2. ledd. Dette er en bestemmelse som legger bånd på ytringsfriheten, i den grad det ikke er tillat å true med å begå visse nærmere angitte handlinger. I og med at bestemmelsen er lovfestet, er vilkåret om hjemmel her oppfylt.

Videre må et inngrep være nødvendig i et demokratisk samfunn.¹⁴⁹ I EMK art. 10 nr. 2 er det opplistet en rekke hensyn som kan gi grunnlag for å gjøre inngrep i ytringsfriheten. Av disse vil jeg, som nevnt i punkt 3.1.1, særlig framheve hensynet til den nasjonale sikkerhet, hensynet til den offentlige trygghet, samt inngrep som er foretatt ut fra en motivasjon om å forebygge uorden eller kriminalitet, da jeg anser disse hensynene å være av betydning i forhold til terrortrusler. Disse hensynene kan i praksis være vanskelige å skille fra hverandre. Nedenfor vil jeg gjøre et forøk på dette, men som fremstillingen vil vise, glir disse hensynene ofte inn i hverandre uten klare grenser.

I forhold til hensynet til den nasjonale sikkerhet, vil jeg anmerke at også den internasjonale sikkerheten her spiller en stor rolle, og at dette er kanskje vel så viktig som nasjonal sikkerhet. Som et eksempel på dette kan nevnes det omfattende

---

¹⁴⁹ EMK art. 10 nr. 2

internasjonale samarbeidet som fant sted i ettertid av angrepet mot USA 11. september 2001, som blant annet munnet ut i sikkerhetsrådets resolusjon 1373 av 28. september 2001. Denne resolusjonen har spilt en stor rolle for vedtakelsen og utformingen av strl. § 147a.

Mullah Krekar ble i 2003 utvist fra Norge, på den bakgrunn at han ble oppfattet som en fare for rikets sikkerhet. Ansar – al – islam, organisasjonen han var med på å grunnlegge, var leder for frem til 2003, og som han fremdeles mest sannsynlig sympatiserer med, er omtalt i Wikileaks – dokumentene fra Irak. Her knyttes organisasjonen til produksjon av bomber, angrepsplaner samt gjennomførte angrep, noe som forsterker og bekrefter at Mullah Krekar er en trussel for rikets sikkerhet.¹⁵⁰ Politiets sikkerhetstjeneste, PST, skal ifølge TV2-nyhetene 20. januar i år, være klare til å anbefale at det blir tatt ut tiltale mot Krekar på bakgrunn av trusler han skal ha fremsatt mot Erna Solberg.¹⁵¹

I forhold til hensynet til offentlig trygghet, kan nevnes som eksempel de økte sikkerhetstiltak på flyplasser. I ettertid av angrepet mot USA som fant sted 11. september 2001 ble sikkerhetstiltakene på flyplasser skjerpet. Blant annet ble det innført nye regler om hva man lovlig kan pakke med seg i håndbagasjen. Det ble innført en maksimumsgrense på væske – og væskeaktige stoffer samt at kontrollen rundt spise og/ eller skarpe gjenstander ble økt.

Datalagringsdirektivet – EU-direktiv 2006/24/EF om lagring av abonnements-, lokaliserings- og trafikkdata – kan her tjene som eksempel på de tilfeller der inngrep i ytringsfrihet foretas for å hindre uorden eller kriminalitet. Dette direktivet ble vedtatt av EU i 2006, blant annet som en reaksjon mot terrorangrepene i New York 11. september 2001, i Madrid 11. mars 2004 og i London 7. juli 2005. Datalagringsdirektivet påbyr lagring av trafikkdata for e-post, forskjellige former for telefoni og Internetttilgang. Dette påbudet begrunnes i at de lagrede opplysningene kan anvendes for å bekjempe alvorlig kriminalitet. Her i landet har direktivet vært meget omdiskutert. Likevel ble det

---

¹⁵⁰ <http://www.nrk.no/nyheter/norge/1.7362862>

¹⁵¹ <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/artikkel.php?artid=10029135>

vedtatt av Stortinget 11. april i år.¹⁵²

Også episoden som fant sted i Stockholm sentrum 11. desember 2010, der en mann sprengte seg selv i luften kan tjene som eksempel her. Kun få minutter før dette, eksploderte en bil i samme område. Omtrent 10 minutter i forkant av den sistnevnte hendelsen, fikk det svenske nyhetsbyrået TT en e-post fra en ukjent avsender, som henvender seg til "Sverige og det svenske folk". I denne e-posten skal avsenderen ha henvist til den svenske tegneren Lars Vilks, og svenske soldater i Afghanistan, og han skriver at "nå skal deres barn, døtre og søstre dø slik som våre brødre og søstre og barn dør". "Våre aksjoner kommer til å snakke for seg selv. Så lenge dere ikke slutter krigen deres mot islam og fornedringen av profeten og deres dumme støtte til grisen Vilks", heter det i e-posten.¹⁵³ Videre følger en oppfordring til "alle mujahedin i Europa og Sverige", der det heter at "Nå er det på tide å slå til, vent ikke lenger. Kom fram med det dere har om det så er en kniv, og jeg vet at dere har mer enn en kniv å komme med. Frykt ingen, frykt ikke fengsel, frykt ikke døden."¹⁵⁴

Etter dette er det på det rene at det kan gjøres inngrep i ytringsfriheten, dersom noen er mistenkt for å ha fremsatt en terrortrussel.

Som nevnt i punkt 3.3.3 ovenfor, er det flere momenter som vil være aktuelle og vektlegge i en vurdering av om en trussel er "egnet til å fremkalle alvorlig frykt". For det første må trusselens styrke i tid og rom vurderes. Ta f.eks. episodene med antrax – brev som fant sted i kjølevannet av 11. september-angrepet. I denne perioden var ethvert brev inneholdende hvite pulverlignende stoffer, egnet til å fremkalle alvorlig frykt. Men dersom brev inneholdende hvitt mel eller andre lignende stoffer hadde blitt utsendt før dette angrepet, ville ikke trusselen ha hatt like stor effekt, kanskje ville den ikke engang vært ansett som en trussel.

Videre vil det kunne være av betydning hvem trusselen er rettet mot. Dersom den er

---

¹⁵² <http://no.wikipedia.org/wiki/Datalagringsdirektivet>

¹⁵³ <http://www.vg.no/nyheter/utenriks/terrorisme/artikkel.php?artid=10020173>

¹⁵⁴ <http://www.vg.no/nyheter/utenriks/terrorisme/artikkel.php?artid=10020173>

rettet mot en funksjon av grunnleggende betydning i samfunnet, for eksempel mot regjering eller Storting, eller disses instanser, en befolkning eller spesifikke deler av denne, andre offentlige myndigheter enn de nevnte, eller mellomstatlige organisasjoner¹⁵⁵, vil trusselen anses å ha større styrke enn dersom trusselen fremsettes ovenfor en enkeltperson som opptrer som sådan.

Også hvem som fremsetter trusselen, vil ha betydning for om trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt eller ikke. En trussel fremsatt av Mustafa Abu al-Yazid eller andre ledere i Al Qaida, eller andre anerkjente terrororganisasjoner, vil bli oppfattet som en mye mer alvorlig enn en trussel som fremsettes av en totalt ukjent person eller terrororganisasjon.

Også en trussels potensielle skadefølge er av vesentlig betydning for om en trussel er egnet til å fremkalle alvorlig frykt. Det er klart at en trussel, som for eksempel den ovennevnte trusselen fremsatt av Mustafa Abu al-Yazid sommeren 2008 om brenning av ambassader tilhørende vestlige land som trykket Muhammed-karikaturene vil oppfattes som en mer alvorlig trussel, enn en trussel som kun er rettet mot en enkeltperson m.v.

En av de mest kjente avgjørelsene på dette området, Rt 2003 s. 462, ser ut til å etablere en høy terskel før det kan bli tale om en domfellelse for terrortrusler. I denne saken stod Najumuddin Faraj Ahmad, bedre kjent som Mullah Krekar, tiltalt for blant annet å ha uttalt på engelsk til et nederlandsk TV-selskap – Network – omkring den 19. mars 2003 at "vi nå har unge mennesker som sprenger seg selv", samt at de – Ansal al Islam – er mye viktigere og mye farligere enn Hamaz og Jihad Islamia. Dette er uttalelser som kan oppfattes å være trusler som er egnet til å fremkalle alvorlig frykt og/ eller som oppfordringer om å gjennomføre terrorhandlinger mot bl.a. amerikanske interesser.¹⁵⁶

Kjæremålsutvalget påpeker at lagmannsretten ikke finner tilstrekkelig grunnlag for å bygge på at uttalelsene som Mullah Krekar har gitt i det ovennevnte intervjuet inneholder trusler som omfattes av strl. § 147a. Dette gjelder selv om man

---

¹⁵⁵ Strl. § 147a, 1. ledd

¹⁵⁶ Rt 2003 s. 462 punkt 3

sammenholder disse uttalelsene med andre uttalelser fra tiltalte, som det at han i perioden fra omkring juli 2002 – 19. mars 2003 skal ha oppfordret andre mennesker til å gå til hellig krig – såkalt jihad – for blant annet å oppnå målet om å danne en islamsk stat. Disse oppfordringene skal ha omfattet å oppmuntre personer til å utføre selvmordsaksjoner, eller til å dø som martyrer, jf. siktelsen punkt a.¹⁵⁷ Dette indikerer at det legges til grunn en høy terskel for straffansvar etter § 147a, 2. ledd. Videre påpekes det at klippingen som er foretatt i nyhetssendingen fremvist på NRK 19. mars 2003 kan gi et annet inntrykk enn hva Mullah Krekars uttalelser i sin helhet var ment å gi. Dette er intet tilstrekkelig grunnlag for å kunne mistenke Mullah Krekar for overtredelse av strl. § 147a, 2. ledd.¹⁵⁸

Det påpekes at det ved terrortrusler kreves at trusselen har en av egenskapene som omfattes av strl. § 147a, 1. ledd, litra a – c. Disse punktene til sammen omtales i kjennelsen som legaldefinisjonen av terrorhandlinger.¹⁵⁹ Kjæremålsutvalget vurderer Mullah Krekars uttalelser i det ovennevnte intervjuet dit hen at de best passer inn under litra b; "å fremkalle alvorlig frykt i en befolkning" og litra c; "urettmessig å tvinge offentlige myndigheter eller en mellomstatlig organisasjon til å gjøre, tåle eller unnlate noe av vesentlig betydning for landet eller organisasjonen, eller for et annet land eller en annen mellomstatlig organisasjon."¹⁶⁰

Avslutningsvis slutter kjæremålsutvalget seg til lagmannsrettens tolkning av strl. § 147a, der det legges til grunn at "trusler om væpnet motstand – herunder selvmordsaksjoner – mot militære styrker som invaderer hans hjemland, ikke rammes av straffeloven § 147a når trusselen ikke går ut på å ville angripe sivile mål utenfor en krigssone, men at truslene er knyttet til aksjoner av militær art."¹⁶¹ Det ser her ut til at kjæremålsutvalget tolker inn et krav om at en handling på angripe sivile mål for å kunne falle inn under anvendelsesområdet til strl. § 147a. Det samme må antas å gjelde for trusler om slike handlinger.

---

¹⁵⁷ Rt 2003 s. 462 punkt 26 og 3

¹⁵⁸ Rt 2003 s. 462 punkt 26

¹⁵⁹ Rt 2003 s. 462 punkt 28

¹⁶⁰ Rt 2003 s. 462 punkt 29

¹⁶¹ Rt 2003 s. 462 punkt 30

4.2 DE LEGE FERENDA – VURDERING

På bakgrunn av min fremstilling ovenfor, vil jeg her diskutere hvordan lovgivningen om terrorhandlinger og terrortrusler etter min mening burde være, i motsetning hvordan loven rent faktisk er utformet.

Etter min mening har straffeloven av 2005 § 131 fanget opp rettstilstanden på en god måte. Her reguleres ikke alle former for forsett, slik tilfellet er etter loven av 1902, da skyldformen etter 2005-loven er skjerpet til kun å gjelde den kvalifiserte forsettsformen hensiktsforsett. Det er altså kun de tilfeller der gjerningspersonen har handlet med et forsett om å fremkalle en av de følger som er listet opp i strl. 2005 § 131, 1. ledd litra a – c. Gjerningspersonen må altså for eksempel ha hatt til forsett å skape alvorlig frykt i en befolkning ved utførelsen av den straffbare handling. På denne måten er det kun de tilfeller der gjerningspersonen faktisk har til forsett å begå en terrorhandling, eller der vedkommende har hatt til forsett å fremsette en terrortrussel, at bestemmelsen kan anvendes.

Svakheten ved denne lovgivningen, er at straffverdigheten står og faller på det subjektive, noe som er komplisert rent bevismessig. Det å kunne bevise at en person har handlet meg terrorforsett, byr på store problemer, og her legger bestemmelsen opp til en slags synsing fra domstolenes side. På den annen side er det vanskelig å subsumere visse handlinger som terrorhandlinger, eller visse utsagn som terrortrusler, uten å oppstille et slikt vilkår om subjektivt overskudd.

Et spørsmål mange stiller seg, er hvorfor straffeloven av 2005 ikke per dags dato er trådt i kraft, nesten 6 år etter vedtakelsen. Begrunnelsen for dette var frem til 2009 uenighet rundt utformingen av lovens spesielle del både politisk og innad i departementet. I den siste tiden har begrunnelsen for utsettelse av vedtakelsen vært at politiets datasystemer enda ikke er oppdatert slik at de kan håndtere både 1902-loven og 2005-loven samtidig i en overgangsperiode. Det har derfor hittil ikke vært mulig med noen ikrafttrekken av 2005-loven.

Videre kan det stilles spørsmål om hvorfor strl. 2005 kapittel 16 om folkemord er trådt i kraft¹⁶², og ikke kapittelet om terror, som også inneholder forbud mot meget alvorlige handlinger. Etter det som er fremkommet i undervisningen, skal ikrafttreden av strl. 2005 kapittel 18 vært diskutert innad i departementet, uten at det her har kommet til enighet. Jeg går ikke videre inn på denne diskusjonen.

Jeg vil til slutt bemerke Høyesteretts behandling av terrorsaker, med utgangspunkt i Rt 2003 s. 462, som omtalt i punkt 4.1 ovenfor. Kjæremålsutvalgets vurdering viser her at norske domstoler fremdeles setter rettssikkerhet i forgrunnen, uansett hvor alvorlige saker de behandler. Dette er i sterk motsetning til slik det virker som at situasjonen er i USA, der det ser ut til at hensynet til rettssikkerhet 'overskygger' alt.

Dette kommer på spissen i det Krekars uttalelse sendes på norsk tv 19. mars 2003, bare kort tid før USAs invasjon av Irak som fant sted 20. mars samme år¹⁶³, som en del i krigen mot terror. Man kan derfor spørre seg om Krekars uttalelser, som ledd i en storpolitisk konflikt, kan ha vært med på å være utslagsgivende for denne invasjonen. På denne bakgrunn viser Høyesterett – her ved kjæremålsutvalget – uavhengighet i forhold til sine allierte, ved å la rettssikkerheten være utslagsgivende også på det subjektive plan.

4.3 KONKLUSJON

Da det her er snakk om to grunnleggende hensyn som stilles opp mot hverandre – ytringsfrihet og samfunnsbeskyttelse – er det nær sagt umulig å oppstille en klar, utvetydig og presis konklusjon. På bakgrunn av det som fremkommer i min fremstilling ovenfor, da særlig oppgavens del 3 og punkt 4.1, vil jeg falle ned på at skjæringspunktet mellom ytringsfrihet og ytringer som kan subsumeres som terrortrusler, må kunne trekkes opp der en fremsatt trussel – forutsatt at den er fremsatt med terrorforsett – rent faktisk fremkaller rettmessig frykt.

---

¹⁶² Strl. 2005 kap. 16 trådte i kraft ved kongelig resolusjon 7. mars 2008 jf. <http://www.lovdata.no/all/tl-20050520-028-018.html>

¹⁶³ http://no.wikipedia.org/wiki/Krigen_i_Irak

«Den ene frihetskjemper er den andres terrorist»
- Gerald Seymour i boken *"Harry's Game"* fra 1975 ¹⁶⁴

---

¹⁶⁴ http://wiki.answers.com/Q/Who_said_one_man%27s_terrorist_is_another_man%27s_revolutionary

5 Litteraturliste

5.1 LITTERATUR

- Andenæs, Johs. *Alminnelig strafferett. 5. utgave*
v/ Matningsdal og Rieber-Mohn.
Oslo, 2004. Universitetsforlaget
- Eckhoff, Torstein *Rettskilelære. 5. utgave.*
v/ Helgesen, Jan E.
Oslo, 2001. Universitetsforlaget
- Eskeland, Ståle *Strafferett. Oslo. 2000. Cappelen akademisk forlag*
- Husabø, Erling Johannes *"Strafferetten og kampen mot terrorismen"*
i Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskap (NTfK)
2004 s. 180-193
- Kjerschow, Peder *Almindelig borgerlig straffelov av 22. Mai 1902*
og Lov om den almindelige borgerlige straffelovs
Ikrafttreden av 22. Mai 1902. Oslo, 1930.
Forlagt av H. Aschehoug & Co
- Bratholm, Anders og
Matningsdal, Magnus *Straffeloven med kommentarer. Anden del. Forbrytelser.*
Oslo, 1995. Universitetsforlaget
- Rosnes, Julie Kristine
Hansen *"Straffansvaret for terrortrusler". Bergen, 2009*
- Skeie, Jon *Den norske strafferett. Annet bind. Den spesielle del.*
Annen utgave. Oslo, 1946

- Urbye, Andreas   *Norsk strafferett; Strafbare handlinger mod liv, legeme og helbred. Ærekrænkelser. Frihedskrænkelser. Strafbare Handlinger mod sedeligheden.*
Kristiania, 1909. Forlagt av H. Aschehoug & Co
- Vedal, John Christian   *"Skyldkravet i norsk terrorlovgivning – en oversikt over de mest sentrale sider ved skyldkravet i norsk terrorlovgivning, med særlig henblikk på terrorhandlinger, terrorforsett og terrorhensikt".* Tromsø, 2009.

5.2 FORARBEIDER

- NOU 2003:18   Rikets sikkerhet.
Straffelovkommisjonens delutredning VIII
- NOU 2009:14   Et helhetlig diskrimineringsvern.
Diskrimineringslovutvalgets utredning om en samlet diskrimineringslov, grunnlovsværn og ratifikasjon av tilleggsprotokoll nr. 12 til EMK
- Ot.prp. nr. 61 (2001-2002) Om lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven m.v.
- Ot.prp. nr. 90 (2008-2009) Om lov om straff (straffeloven).
- Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) Om lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 m.v.
- St.meld. nr. 42 (1999 – 2000) Om endring av Grunnloven § 100.

Husabø, Eling Johannes 2002: Høringsfråsegn frå Erling Johannes Husabø – strafferettslege tiltak mot terrorisme

Justis – og politidepartementet. Prinsipputtalelse/fortolkning. 07.06.1996. Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen artikkel 10. Saksnummer 1996/6556 E

5.3 LOVER

5.3.1 NORSKE LOVER

1814 Kongeriget Norges Grundlov (Grunnloven) av 17. mai 1814

1902 Almindelig borgerlig straffelov (straffeloven) av 22. mai 1902 nr. 10

1998 Lov om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven) av 20. mars 1998 nr. 10

2005 Lov om straff (straffeloven) av 20. mai 2005 nr. 28

5.3.2 INTERNASJONALE LOVER

1999 Den europeiske menneskerettighetskonvensjon (EMK) av 21. mai 1999 nr. 30

1999 Den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (SP) av 21. mai 1999 nr. 30

5.4 DOMSREGISTER

5.4.1 AVGJØRELSER FRA HØYESTERETT

Rt 1984 s. 1197

Rt 1989 s. 1004

Rt 2003 s. 462

5.4.2 AVGJØRELSER FRA TINGRETTE

TOSLO-2007-167415

5.5 INTERNASJONALE KILDER

EUs rammebeslutning om bekjempelse av terrorisme (2002/475/JHA)

FNs sikkerhetsråds resolusjon 1373 av 28. september 2001

FN-konvensjonen om bekjempelse av finansiering av terrorisme av 9. desember 1999

5.6 INTERNETTSIDER

<http://en.wikipedia.org/wiki/Terrorism>

<http://no.wikipedia.org/wiki/Skrekkveldet>

<Http://no.wikipedia.org/wiki/Terrorisme>

TV2-nyhetene 05.06.2008: <http://www.tv2nyhetene.no/utenriks/terrortrusler-mot-norge-1961794.html>

<http://www.nrk.no/vitenskap-og-teknologi/1.1851405>

NRK nyheter 02.11.2010: <http://www.nrk.no/nyheter/norge/1.7362862>

VG 20.01.2011: <http://www.tv2nyhetene.no/utenriks/terrortrusler-mot-norge-1961794.html>

<http://no.wikipedia.org/wiki/Datalagringsdirektivet>

VG 11.12.2010: <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/artikkel.php?artid=10029135>

<http://www.lovdatab.no/all/tl-20050520-028-018.html>

http://no.wikipedia.org/wiki/Krigen_i_Irak

http://wiki.answers.com/Q/Who_said_one_man%27s_terrorist_is_another_man%27s_revolutionary

